

Sygn. akt: III AUa 1770/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski (spr.)

del. SSO Beata Michalska

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2013 r. w Łodzi

sprawy **J. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o wysokość świadczenia,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt: V U 1328/12;

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1770/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., wobec orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 12 stycznia 2012 roku, przyznał J. R. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy do 31 marca 2013 roku. Organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy ubezpieczonej okresu zatrudnienia w (...) od 28 grudnia 1992 roku do 6 września 1993 roku z uwagi na brak pieczętki imiennej pracodawcy na świadectwie pracy oraz braku potwierdzenia okresu ubezpieczenia. Do stażu pracy nie zaliczono ponadto okresu pracy J. R. w Wytwórni (...) z powodu braku oryginalnego świadectwa pracy oraz okresu zatrudnienia w firmie (...) w K. od 17 kwietnia 2010 roku do 13 czerwca 2010 roku wobec braku potwierdzenia odprowadzanych składek na ubezpieczenie społeczne.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła J. R., kwestionując prawidłowość rozstrzygnięcia organu rentowego, co do odmowy zaliczenia w poczet stażu pracy okresów zatrudnienia w (...) od 28 grudnia 1992 roku do 6 września 1993 roku oraz w Wytwórni (...) od 1 maja 1997 roku do 31 grudnia 1997 roku. W toku rozprawy w dniu 28 września 2012 roku, J. R. poszerzyła odwołanie wnosząc o zaliczenie do stażu ubezpieczeniowego okresu od 17 kwietnia 2010 roku do 13 czerwca 2010 roku.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 września 2012 roku, sygn. akt: V U 1328/12, Sąd Okręgowy w Kaliszu, V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, że zaliczył odwołującej do okresu składkowego okresy: 28 grudnia 1992 roku – 6 września 1993 roku i 1 maja 1997 roku – 29 grudnia 1998 roku poczynając od dnia 1 stycznia 2012 roku, odrzucając odwołanie w części odnoszącej się do okresu od 17 kwietnia do 13 czerwca 2010 roku.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

J. R. urodziła się w (...)roku. Od dnia 1 stycznia pobiera rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Do wniosku o przyznanie prawa do renty dołączone zostały: kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wskazujący na fakt wykonywania pracy najemnej w okresie kwestionowanym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, świadectwo pracy za okres od 28 grudnia 1992 roku do 6 września 1993 roku oraz świadectwo pracy za okres od 1 maja 1997 roku do 29 grudnia 1998 roku. Poza sporem pozostaje fakt wykonywania pracy przez ubezpieczoną, w ww. okresach oraz pobierania przez nią wynagrodzenia. Odmowa zaliczenia spornych okresów zatrudnienia wynikała jedynie z braku odprowadzonych składek oraz braku imiennej pieczętki osoby wystawiającej dokument.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie J. R. jest częściowo zasadne. Zdaniem Sądu I instancji, brak odpowiednich dokumentów potwierdzających opłacanie przez pracodawcę składek, w warunkach niekwestionowanego wykonywania pracy i pobierania wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składki emerytalnej i rentowej, nie może prowadzić do zanegowania możliwości zaliczenia takiego okresu do okresu wpływającego na wysokość świadczeń rentowych. Odnosząc się zaś do żądania ubezpieczonej, zaliczenia okresu wykonywania przez nią pracy od 17 kwietnia 2010 roku do 13 czerwca 2010 roku, zgłoszonego po raz pierwszy w toku rozprawy w dniu 28 września 2012 roku, Sąd I instancji, roszczenie to odrzucił, jako zgłoszone po upływie terminu 1 miesiąca.

Powyższe orzeczenie, w części uwzględniającej odwołanie, zaskarżył apelacją Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz naruszenie przepisów proceduralnych, a to art. 232 k.p.c. i art. 233 k.p.c. W uzasadnieniu zarzutów apelacji, skarżący podniósł, że ustalenia stanowiące podstawę wyroku Sądu I instancji poczynione zostały wyłącznie w oparciu o dowód z przesłuchania J. R., czyli strony bezpośrednio zainteresowanej rozstrzygnięciem. Ponadto, Sąd Okręgowy w sposób bezpodstawny przyjął, że organ rentowy nie kwestionował faktu wykonywania przez ubezpieczoną pracy w okresach objętych odwołaniem. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przedmiotowej sprawie Sąd I instancji, ustalając fakt wykonywania pracy przez ubezpieczoną w spornych okresach, powinien z urzędu dopuścić dowód, choćby z przesłuchania świadków, stosownie do art. 232 k.p.c. Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do sformułowanych przez skarżącego zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego, a to art. 232 k.p.c. oraz art. 233 k.p.c., w ocenie Sądu Apelacyjnego, pozostają one nieuzasadnione, a przez to nie mogą odnieść spodziewanego przez organ rentowy skutku. Zdaniem Sądu II instancji, Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał właściwej analizy zgromadzonego materiału dowodowego, nie naruszając przy tym zasady swobodnej ich oceny zgodnie z art. 233 k.p.c. Nie budzi przez to wątpliwości, że w okresie od 28 grudnia 1992 roku do 6 września 1993 roku J. R. była zatrudniona w Zakładach Produkcji (...) s.c. w charakterze pracownika fizycznego, w pełnym wymiarze czasu pracy. Fakt ten ubezpieczona udokumentowała przedkładając posiadane świadectwo pracy

z dnia 6 września 1993 roku (k. 8 akt rentowych). Okres zatrudnienia w Wytwórni (...) od 1 maja 1997 roku do 30 listopada 2011 roku potwierdzony został treścią świadectwa pracy z dnia 30 listopada 2001 roku (k. 15 akt rentowych). Bez znaczenia pozostaje natomiast fakt, że świadectwo pracy przedłożone przez J. R. stanowi jedynie kserokopię dokumentu. Zgodność z oryginałem oraz prawdziwość zawartych w nim danych została, dodatkowo potwierdzona przez pracownika ówczesnego pracodawcy – specjalistę ds. osobowych. Sąd Apelacyjny nie stwierdził podstaw do kwestionowania prawdziwości przedłożonego dokumentu oraz zawartych w nim informacji, tylko dla tego, że dokument ten stanowi kserokopię oryginalnego dokumentu.

W tym miejscu podkreślić należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku w sprawie II URN 3/95, opubl. w OSNP 1996/16/239). Powyższe konstatacje pozostają aktualne również, w odniesieniu do świadectwa pracy z dnia 6 września 1993 roku w Zakładach Produkcji (...) s.c. Brak pieczętki imiennej, zważywszy, że świadectwo opatrzone zostało w pieczęcie zakładowe oraz podpis upoważnionej osoby, nie pozbawia, per se dokumentu waloru wiarygodności. Podlega on ocenie Sądu, jak każdy inny środek dowodowy, stosownie do dyspozycji art. 233 k.p.c. Co więcej, podkreślić należy, że faktu pozostawania w zatrudnieniu, w spornych okresach czasu, Zakład Ubezpieczeń w ogóle nie kwestionował. Stanowisko pełnomocnika organu rentowego utrwalone zostało w treści protokołu rozprawy z dnia 28 września 2012 roku w sprawie V U 1328/12 przed Sądem Okręgowym w Kaliszu (k. 8 verte). Powodem odmowy zaliczenia ww. okresów w poczet stażu ubezpieczeniowego J. R., były przede wszystkim przywołane powyższej uwagi, co do przedłożonych świadectw pracy oraz brak potwierdzenia odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne przez pracodawców – Zakład Produkcji (...) s.c. oraz Wytwórnę (...) J. U. w K.. Nie sposób więc uznać, by przedstawione przez organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonej uwagi co do formy przedłożonych świadectw pracy J. R., stanowiły jednocześnie o kwestionowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych faktu świadczenia pracy w ogóle, zwłaszcza mając na względzie jednoznaczną treść oświadczenia pełnomocnika organu rentowego.

Stosownie do obowiązujących przepisy ustawy J. R., w świetle ustalonych w sprawie okoliczności, nie miała obowiązku wykazania faktu odprowadzania przez pracodawców składek na ubezpieczenie społeczne.

Zgodnie z art. 5 ust 1 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2-5, okresy składkowe, o których mowa w art. 6, oraz okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7. Stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresami składkowymi są m.in.: okresy ubezpieczenia (pkt. 1) oraz okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości określonej w przepisach o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, w przepisach wymienionych w art. 195 pkt 1-4 i 8, w przepisach o adwokaturze, w przepisach o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz w przepisach o pomocy społecznej (pkt. 2).

Ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu obowiązkowo podlegają m.in. pracownicy (art. 13 ustawy o emeryturach i rentach). Obowiązek ubezpieczeniowy aktualizuje się począwszy od dnia nawiązania stosunku pracy

i trwa do dnia ustania tego stosunku. W myśl art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych składki na ubezpieczenia pracowników, obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w całości płatnicy składek (czyli pracodawcy). Obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne pracownika istniał również przed wejściem w życie ustawy systemowej (ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 roku), stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 listopada 1986 roku o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, a na podstawie art. 33 ust. 1 składki na ubezpieczenie społeczne opłacał pracodawca z własnych środków. Pracownik nie miał natomiast (podobnie jak nie ma w chwili obecnej) wpływu

na wywiązywanie się pracodawcy z tego obowiązku. Podkreślić należy, że uzależnienie uznania okresu zatrudnienia wykonywanego w poprzednim stanie prawnym (czyli przed dniem 1 stycznia 1999 roku) za okres składkowy od opłacenia przez pracodawcę składek, kłóciłoby się z zasadą równego traktowania wszystkich ubezpieczonych sformułowaną w art. 2a ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych. Wprowadzałoby także zróżnicowanie pracowników pozostających w zatrudnieniu przed wejściem w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez nałożenie obowiązku wykazania faktu opłacenia składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne tylko na niektórych, a nie wszystkich pracowników. Pogląd taki, akceptowany w pełni przez Sąd Apelacyjny w Łodzi, wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 kwietnia 2007 roku w sprawie II UK 185/06, opublikowanym w OSNP 2008/9-10/143.

Sąd Apelacyjny nie mógł również podzielić zarzutu naruszenia art. 232 k.p.c. To, że Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez strony, nie oznacza, iż sąd zobowiązany jest do zastąpienia własnym działaniem bezczynności strony. W świetle obowiązującej zasady kontradyktoryjności postępowania, działanie Sądu z urzędu, stanowi przejaw wyjątku, szczególnej konieczności. J. R., stosownie do zakresu spoczywającego na niej obowiązku dowodowego (art. 6 k.c.), przedłożyła właściwe świadectwa pracy. Organ rentowy kwestionując twierdzenia strony przeciwnej, winien sam na tę okoliczność przedstawić odpowiednie dowody. Sąd I instancji, zgodnie z dyspozycją art. 233 k.p.c. zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym negowane przez skarżącego świadectwa pracy, ocenił swobodnie, według własnego przekonania, nie znajdując podstaw uzasadniających konieczność działania z urzędu. Podkreślić należy, że niczym nieusprawiedliwiona bezczynność strony w zakresie inicjatyw dowodowych przynieść może ujemny dla niej skutek związany ze stanem nieudowodnienia powoływanych faktów, bez możliwości wykazywania sądowi naruszenia art. 232 zdanie drugie k.p.c. (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2012 roku w sprawie II PK 155/11, opubl. w LEX nr 1211148).

Reasumując, ustalenia faktyczne Sądy I instancji, poczynione zostały prawidłowo. Sąd Apelacyjny podzielił więc ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i przyjął je za własne.

W związku z powyższym, zarzut apelacji w zakresie naruszenia prawa materialnego, to jest art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w świetle tak ustalonego stanu faktycznego, nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny podzielił zatem rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany bądź uchylenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie Sądu I instancji za prawidłowe, działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego jako bezzasadną.